

Grlica, V (1933-1934)

Other document types / Ostale vrste dokumenata

Publication year / Godina izdavanja: **1933**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:946762>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-09**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

Ant. Dobronić: Dječji Horovi. Iv. Grbec: Naše skladbe. Odgovor na anketo (Sancinova, St. Ryšlavy, Iv. Matetić). Iv. Grbec: Frazirati... Dneva mlad. glasbe. Žetalski zbor. Novomeški škrjančki. Simptomatičen vzored. Biografije (Komp. B. Papandopula).

Uređuje i izdaje: Srećko Kumar, Zagreb, Švearova ul. 9. III.

Dječji horovi

Potreba muzičkog odgajanja naših najširih masa nam nameće dužnost da intenzivno prionemo oko osnivanja i uzdržavanja što većeg broja dječjih horova.

Mnogo je razloga koji nas sile da se — između tolikih muzičko-reproduktivnih ansambala, — koja u narodu možemo da propagujemo — utečemo u prvom redu dječjim horovima. Ponajprije je u konkretnom slučaju izbor glasovnog materijala lak i neosporan. Svako pa i najmanje selo ga ima i na pretek. Pored ovoga je dječju ambiciju mnogo lakše potaknuti na horsko pjevanje nego ambiciju odraslih pjevača. Poznato je naime, da je djeci pjevanje — igra, dok je odraslim pjevačima — dužnost, u koliko ovi pjevanje i ovako shvaćaju. A ovo znači da pitanje marljivog pohađanja pjevačkih pokusa kod djece naprosto i ne postoji.

Što se tiče neposrednog odgojnog djelovanja horskog dječjeg pjevanja na samu djecu, koja u tim horovima sudjeluju, stvar je na koju držim ne treba trošiti riječi. Očito je, da se ovim estetskim radom znatno upotpunjuje intelektualni rad općenite nastave u školama. Ovo znači, da se dječjim horskim pjevanjem znatno doprinosi i upravo postavlja osnov onoj harmoniji u svim duševnim odlikama pojedinog individua, za kojom su kao idealom odgoja težili već i drevni Heleni. Što se tiče čisto moralnog uticaja muzike uopće, a napose samog pjevanja ne valja zaboraviti na onu tisućugodišnjim iskustvom utvrđenu našu riječ »tko pjeva, zlo ne misli«. Pa i sama dobrovoljna stega, kojoj se pojedini pjevač kao pojedinac podvrgava cjelini, zboru, neosporano mora da blagonosno utiče na odgoj njegovog socijalnog osjećaja u smislu podvrgavanja interesa pojedinog individua interesima cjeline i više ideje, u smislu socijalne autodiscipline.

I muzički čisto praktični razlozi govore u prilog širenju dječjih horova. U tolikim propisanim školskim svečanostima, pa i povodom svečanosti na koncu školske godine, sudjelovanje dobro uvježbanog dječjeg hora ne samo da bi dizalo kulturni nivo tim, umjetnički većinom vrlo problematičnim izvedbama, nego što je još važnije, bi znatno pridonosilo učvršćavanju potrebnog kontakta između škole i doma. Ovo naročito vrijedi, ako bi taj dječji hor povodom glavnih blagdana sudjelovao u crkvenim obredima. Jer tko može da opiše zadovoljstvo roditelja rači fakta, da je njegovo dijete juče »tako krasno« u bogomolji pjevalo. A konačno, nema razloga radi kojeg se tim dječjim horovima ne bi mogli da od puta do puta upriličuju formalni koncerti, čisto umjetničkih pretenzija i u najzabitnijem selu. Jer, gdje to stoji da blagodat više muzičke kulture, koncertnog rada mora da ograničimo isključivo na gradove i oveće varoši.

Jasno je, da je ostvarenje ovoga pothvata na najširoj bazi u našim prilikama zasad — a čini se da će to još dugo trajati — moguć samo posredstvom učiteljstva osnovnih i građanskih škola. Uzrok je ovom faktu nesamo u činjenici, da je nastavnik osnovne škole više od ma bilo kojeg drugog intelektualca u kontaktu s djecom, te da mu je prema tomu lakše nego drugima svu djecu skupiti u radu oko dječjeg horskog pjevanja, već i u faktu, da se mora da — barem u teoriji predpostavi — da je učiteljstvo kao cjelina muzički vaspitanije od ma bilo kojeg drugog inteligentnog staleža koji ima dodira sa širim slojevima naroda, a naročito s djecom ovih slojeva.

Međutim, žalosno iskustvo uvjerava, da naše učiteljstvo osnovnih i građanskih škola i pored njegove velike sklonosti za muziku, kao cjelina — krivnjom sasama pogrešnih naučnih osnova za muziku u našim učiteljskim školama, a i načina te i faktičnim rezultatima nastave u muzici u svim školama, ne može i pored najbolje volje ne bi moglo da udovolji i ovom svom velikom kulturnom pozivu. Rezultati, koje s dječjim horovima postižava učiteljstvo u drugim zemljama, pa i u obližjoj bratskoj nam Bugarskoj takat je, koji bi naše školske vlasti trebao da uvjeri o potrebi da se muzička nastava u našim učiteljskim školama a i u nastavničkim odjeljenjima naših muzičkih škola temeljito reformira i pridigne. Neosporno je naime, da su školske priredbe dječjih horova i u našim srednjim školama, u kojima je pjevanje uz opštu teoriju muzike obligatan predmet, kao cjelina ne pružaju ono što bi trebale, pogotovu da daleko zaostaju za sličnim priredbama u inostranstvu a naročito za onim priredbama u Češkoj i Njemačkoj.

A što bi se u pogledu dječjih horova kod nas sve moglo da postigne, i do kojeg umjetničkog stepena bi se kod nas moglo da vinu ove institucije dokazao je primjerom učitelj osnovne škole g. August Šuligoj s njegovim »Trbovljevskim slavčekom«, složenim od djece samih rudara, dakle dijece socijalno i te kako ubogog staleža. Poznato je naime, da je prije prošlogodišnje turneje ovog ansambla po Čehoslovačkoj, u ovoj istoj bratskoj nam zemlji gostovao jedan dječji hor iz Pariza. — Komu od nas da ne laska, da je ovom prigodom česka stručna muzička kritika konstatovala, da je naš »Slavček« — bio bolji?

Sve ovo govori da po našem narodu možemo i da bi morali da obrazujemo mnogo, vrlo mnogo prvorazrednih dječjih horova, mnogo »Slavčeka«.

U sadanjim našim prilikama je ostvarenje ovoga pothvata moguće samo ako se onom dijelu našeg učiteljstva osnovnih i građanskih škola, koji je sklon muzici — a tih je bez sumnje velik broj — dade poticaj i pruži potrebna naročita muzička sprema za ovaj djelomično vanškolski rad obrazovanja i podržavanja dječjih horova. U tu se svrhu nameće da se posredstvom ferijalnih tečajeva ovim učiteljima pruži mogućnost da muzičko teoretskim i praktičnim radom na samom jednom dječjem horu prošire svoje sadanje znanje iz muzike do stepena, da takve zborove uzmognu s uspjehom da vode. Mislim, da bi inicijativu za ovakav jedan prvi tečaj mogla da preuzme sama ova dječja — muzička revija, sama »Grlica« zajedno s »Trbovljskim slavčekom«. A dašto, da bi ovaj pothvat trebao da podupru učiteljske organizacije, savezi pjevačkih udruženja a pogotovo školska vlast. Uvjeran sam, da bi se na ovaj način svakih velikih ferija moglo da izobrazi ponajmanje trideset-četdeset dobrih učitelja i učiteljica za ovakav vanškolski rad.

Dakako, da bi spram pomenutim učiteljskim i pjevačkim organizacijama školska vlast trebala da preuzme u neku ruku moralnu obavezu, da će nastavnici, koji će s uspjehom da završe ove tečajeve, razmještat i po jednog

u koju višerazrednu osnovnu školu bilo gradsku bilo varoško ili seosku sa posebnim zadatkom, da vodi dječji hor, tako da pored svake ovakve škole kroz izvjesno vrijeme dođemo do jednog dječjeg hora.

Uvjeren sam, da bi se kroz desetak godina ovakve intenzivne saradnje svih gore navedenih faktora, posredstvom dječjih horova smisao za horsku reprodukciju uopće i muzičku umjetnost uopće u najširim narodnim slojevima mogao znatno da pridigne.

Ant. Dobronić

Naše skladbe

OPOMBE ZA RAZUMEVANJE IN NASVETI ZA IZVAJANJE.

Koliko pomladnega razpoloženja, poezije in nedolžnega veselja je že v spevu *Kogojevih* »Zvončkov«, napisanih za prvotno Kumarjevo pesmarico. Skladatelju pa je bilo srce prepolno, da bi se mogel zadovoljiti samo s spevom. Napisal je še spremeljavo, da izrazi z njo, česar ni mogel izraziti s spevom, in tu je dal duška svojim čuvstvom, tu se mu vsa duša razigra, razkriči in izpoje. Z drobnimi notami v spremljavi obkroža melodijsko potezo speva, jo tu pa tam nekoliko imitira in z malimi motivi dopolnjuje njeno gibanje. To vse je bolj improvizirano, naravnost dahnjeno; slog ni povsem klavirski, je bolj *orkestralno*: Po nekod prav filigransko izdelani tihi vstopi posameznih inštrumentov se menjajo z veličastnimi akordi celega orkestra v *ff*. Tudi artikulacija se menja vsak trenotek, prav po značaju različnih inštrumentov. V začetku nastopi spremljava dva takta prej ko spev, to ulogo bi skladatelj gotovo poveril rogovom in pustil da dajo oni intonacijo in *zdržijo* glas skozi štiri takte dalje. Takoj za spevom vstopi klarinet (s svojo imitacijo v nasprotnem gibanju) *staccato*, kmalu (v tretjem in četrtem taktu speva) se pridruži še par pihal in še vijoline, to vse *legato*. Od tu dalje pa izstopi melodija zdaj v spodnjih, zdaj v srednjih glasovih, dokler se ne razdrobi v drobne dopolnjujoče note (v osmem taktu speva). Nadaljevanje je treba ravnotako orkestralno izraziti; tu in tam si pomagati s pedalom, da bodo potrebni konsonantni glasovi doneli še naprej in da bo vsaka muzikalna misel zadobila primerno dinamično nijanso (z velikimi dinamičnimi kontrasti). V metrijskem oziru imamo še par posebnosti: Dvema pripravljavnima taktoma sledi pravilna osemtaktna perijoda. Za njo pride perijoda štirih taktov, pri kateri sta 3. in 4. takt razširjena, zapisana s $\frac{3}{4}$. (Natančno vzeto nista to dva $\frac{3}{4}$ takta, temveč eden $\frac{4}{4}$ in eden $\frac{2}{4}$). Na naslednje besede »zveselili so se« imamo zopet perijodo ki je iz dveh taktov narastla s pomočjo imitacij v spevu na pet taktov in pol. V prvem slučaju je razširjeni $\frac{4}{4}$ takt samo z daljšimi notami izpisani *ritenuto*, v drugem slučaju pa so vrinjeni takti, ki zahtevajo nekoliko hitrejši tempo. Sledijo še nekateri neznatno podaljšani konci motiva in ponovitve, ki izstopajo iz okvira pravilne simetrične gradnje.

OJ TOPOLO je troglasni zbor za moške glasove, primeren za učiteljska ali za srednje šole. Tenor in bas začneta v oktavah, bariton ima v začetku zdržani ostinato, ki potem kontrapunktira po narodno-primitivnem načinu. Kmalu začne spodnji glas (basi in baritoni skupaj) imitirati zgornjega in po štirih taktih prevzame nekakó ulogo spremljave tako, da s kratkimi notami markira priprosti ostinato motiv skozi ves srednji del pesmi. Motiv je naroden (zapisan je v Đorđevićevi zbirki), sestavljen navidez iz treh taktov. Ako bi bile taktove črte strogo logično postavljene — prva taktova črta bi morala stati pred četrtinko s piko — bi se izkazalo, da se tu menja peterodelni takt s trodelnim. Intonacija je *g mol* s prirodno nizko septimo (karakteristično-narodni interval).

DEVOJČICA ROŽE BRALA. Narodna pesem, zapisana v Kuhačevi zbirki. Tu je z ozirom na obliko vzorno zgrajena: V začetku je spev v zgornjem glasu, pozneje v spodnjem. Z velikim splošnim dvigom (dva takta) preidemo v troglasje, melodija je v terciah, tretji glas v dolgih notah. Tako se stopnjuje do dinamične gradacije (*f*) in potem pomiri do konca. Tvorba fraze ima tudi tukaj nekatere posebnosti. Spev končuje že v sedmem taktu (drugi glas pa v osmem), s ponavljanjem in širjenjem ima perijoda namesto osmih taktov šesnajst. (Dolge note na šibki del takta in še ponovljene dajejo spevu monotoni značaj, ki se ga ne moremo otresti.)

GRIZE DETE JABUKU je priprosta nar. pesmica kakor jo prepevajo berači. V začetku je pesem dvoglasna, pri stopnjevanju pa troglasna. Drugi glas ima nekak ostinato, ki konča z disonanco (v četrtem taktu). Ta disonanca, posebna karakteristika nekaterih južnih pesmi, ni tako ostra kot bi se zdelo, kajti stoji v dinamičnem *decrease*. in se bolj izgovori ali dahne kot pa izpoje. Perijoda ima zelo zanimivo tvorbo: Po vsakih štirih taktih se dva takta ponavljata, da je perijoda zdaljšana na šest taktov. Ta ponavljajoča se takta pa imata čisto nasprotno funkcijo kot prej. Zgoraj se je drugi takt izgubljal, ker je odgovoril prvemu; tretji pa naraščal, da se zamore s četrtem združiti v en motiv. Pri ponovitvi je pa stvar drugačna: Takt, ki je služil zgoraj kot konec motiva, služi tu kot začetek in mora tedaj naraščati, prihodnji takt je bil zgoraj začetek, tukaj je pa konec in se mora izgubljati. Razen teh posebnosti ima pesem v nadaljevanju *peterodelne* takte (troglasne, zapisane z $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$) in pa konča na nenavaden način s petim taktom (namesto s četrtem, šestim ali osmim).

Besedilo pomeni: Dete grize jabolko, pa (z zobmi) zgrabi za roko. Uboga ročica! Deklica zdravi dete, droben biser stolče, potrosi ga na papir in to prilepi na ranjeno roko.

KOLARIČU PANIČU je otroška igra. Otroci se primejo za roke v krog, ki je na eni strani odprt. Potem se začne n. pr. desno krilo vpletati pod rokami prvega in drugega otroka v levem krilu v obliki zanjke. Ko so tako šli skozi vsi razen enega, zanjko zopet razpletejo. Isto napravi potem drugo krilo in to na raznih mestih. Pesmica je zgrajena tako, da začnejo alti (= večji otroci) s spevom v podaljšanih notah in vabijo v kolo, soprani vstopijo s spevom in kontrapunktom, nadaljevanje je dvoglasno in konec oster, odrezan s kratkimi notami.

DEDEK SAMONOG (iz Cicibana) je tudi igra. Sredi kola skače »dedek Samonog« po eni nogi, drugi pojejo pesem. Pri zadnji besedi stopi Samonog na obe nogi, vsi drugi skrčijo eno nogo; kdor pa pozabi skrčiti, je naslednji dedek Samonog.

Muzikalno je tudi pesem zamišljena kot počasno kolo. Začetek je s priprostim ostinato motivom, troglasno nadaljevanje z manjšimi notami, pozneje se spev ene grupe imitira od druge grupe (melodično in harmonično zanimivo) konča z ostrimi kratkimi notami.

O RODI je pesmica recitativnega značaja igrajočih se otrok. Spev in zelo primerna spremljava v četrtingah, potem v dopolnilnem osminkem ritmu nima komplikacij.

O GUSKI je po značaju sorodna prejšnji. Ima pa še karakteristični ritem (gl. 2. in 4. takt) nastal iz besednega naglasa.

ADAMIČEV CIKEL so prisrčno-naivni narodni teksta deloma iz Štreklja, deloma iz Orlove in Zaherlove zbirke. Pesmi so pisane za *en* glas (samospev ali pa enoglasni zbor), spremljan s klavirjem. Pri vseh se je držal skladatelj načela, da začne v začetku z zelo priprostim spremljanjem in ga potem pri vsaki ponovitvi speva obogati in stopnjuje (varira spev, prinaša drobnejše note, doda akorde in bas). Za prvo pesem je uporabil spev, ki ga je gotovo pel kak pobožni berač. V pesmi

je namreč refleks *plesnega ritma, idealiziran*, da se prilagodi pobožnemu besedilu, kar je tolikokrat prav značilno za slovensko nar. pesem. Že ta se bo gotovo zelo priljubila. Da bo izraz resničnejši, naj se skuša pesem zapeti tako, kakor jo navadno poje berač:

V samopozabljenju so mu oči zamaknjene in uprte v svet, ki ni okoli nas; v svet, ki ga le duša sluti. Na ustnicah mu včasih zaigra nasmeh poln blaženosti, ko zre z duhovnimi očmi in uživa slike, ki mu jih duša sproti ustvarja pri pesmi. S tresočim, šibkim glasom začne. Pri večjih intervalih zavleče (portamento) od tona do tona. Na težjih mestih mu zmanjka sape, pretrže kar besedo v sredi — oddih — in nadaljuje. Ko skoči pa v višino, je (zaradi drugega registra) čuden glas in nenavaden, da se prav čuje, kako je to zanj nekaj daljnega in nedosežnega, kakor tista »dva angela iz raja svetega.«

Druga in tretja pesem sta silno priprosto zgrajeni. V četrti pa ima spev nekatere posebnosti. Njegov četrti takt je razširjen na dva takta, v drugi perijodi pa (na besede *a dojit ga*) je peti in šesti takt skrčen v enega samega. V spremljavi je malo sekvenc, malo kontrapunkta, spev uporabljen v oktavah. Na enem mestu so v basu tri zaporedne kvinte (ker se to glasi malo trdo, naj se z igranjem nekoliko ublaži). Za zadnjo pesem je skladatelj uporabil zelo karakterističen oster ritem in ga zelo dosledno izvajal.

POD KOPINOM. Ne samo razigrano, naravnost razposajeno veselje je v tem narodnem plesu. Tu ni mehkoobe, samo zdravje, zdravje... Klavir ima značilni sinkopirani ritem*), glas vabi v kolo z vzkliki *ej, haj*, ravnotako s svojim trilerjem vijolina, ki ima sicer v začetku podrejeno ulogo, a kmalu dobi variacijo v šesnajstinkah, ki jo narodni godci igrajo tako temperamentno in naravnost strastno, da jim zažarijo fiste črne — malo ciganske — oči in da jim trepeče vsaka žilica v telesu.

Največjo težo in največji povdarek dobi tu ritmijski element, ki je že v četrtem taktu: četrtnina, ki ji sledita dve osmini.

Vzorno lepo je pesem formalno zgrajena: Prva kitica prinaša spev tudi v klavirju (desna roka); pri drugi kitici ima vijolina šesnajstinke in spremljava je brez melodije, da izstopi vijolin; pri tretji gre bas v oktavah s spodnjim glasom, vijolina pa varira v višini gornji spev, pri stopnjevanju gredo glasovi v oktavah, vijolina prinaša drugo asimilacijo speva (namesto vzklikov v glasu, povdarja tu glas *c*); četrta kitica je bolj podobna drugi, se nekoliko pomiri in preide v peto kitico, ki je pa zopet podobna prvi, majhen dodatek zaključí pesem.

Spev je pa v začetku dvoglasen, pri stopnjevanju pa preide v troglasje.

Pri sestavi perijode je edino ta posebnost, da se po vsakih štirih taktih dva zadnja takta ponovita (tem ponovitvam je treba dati še večji povdarek).

Skladba je izredna, polna efekta in je priporočljiva za vsak mladinski zbor, pisana je mojstrsko, da ne zadaje glasu skoraj nikalih posebnih težav.

Iv. Grbec.

*) Sinkopa je tu bolj ritmijskega pomena in ne dobi posebnega naglasa.

Odgovori na anketo

ALI IN KEDAJ NAJ SE POUČUJE V OSNOVNI ŠOLI PO NOTAH? — DA.

Petje naj bo otrokom izraz duše! — Note naj ne bodo muka ali zapreka pri petju. Teorija petja v narodni šoli naj se poučuje v 2. in 3. razredu nižje narodne šole *igraje*. Otrok ne bo niti vedel, da je to kaka teorija. Pri vajah posluha pojejo otroci različne glasove, njim ne omenjamo, da je to glas *g*, *d*, itd. Pri dihalnih vajah (na svežem zraku) lahko tudi pojejo. Pri glasovih lahko tudi štejejo do 1, 2, 3, 4. Pozneje jim povemo, da se tak glas da napisati in sicer s celo noto. Isto naj se godi še s polovinko, četrtno. Iz lastne izkušnje trdim, da je to otrokom ugajalo, da so v prihodnje želili znati še kaj več o notah. Sami so dognali, da je polovinka slabejša (krajša), ker mora imeti palico (notin vrat), vredna je samo 2 maha, celinka pa je že tako močna, da stoji dobro že brez opore. O četrtni so umeli, da je še krajša, še slabejša, je zato ožja. Za osminko — še krajša, ima celo perutničico, da lahko zleti. Isto je bilo z nehaji (pavzami). Gotovo bi bilo presuhoparno, ko bi otrokom trdili le: celinski nekaj je debela črtica na četrti črti, polovinski nekaj pa leži na tretji črti notnega črtovja. Recimo rajši: celinski nekaj traja 4 maha; ker je večji (z ozirom na trajanje daljši) lahko sam visi na četrti črti, polovinski nekaj pa, ker je manjši (vreden le dva maha) *leži* na tretji črti. Otroci so slišali že torej nekaj o notah in nehajih, zapomnili so si to, ker jim je bilo podano v najlažjih primerih. Kar *učeni* se bodo zdeli, ko bodo poznane note pisali in tudi znali, kako jih je treba peti. — Če pa smo vzbudili otrokom s podajanjem zanimanje za predmet, smo dosegli že skoro vse. V 4. razredu bodo že lahko spoznali: sekundo, terco. Z ozirom na že pridobljeno znanje se že lahko vzame kratka pesmica obsegajoča predelano teorijo. V višji narodni šoli se nato postopoma nadaljuje započeto delo, saj temelj vsemu je bil postavljen že v nižji narodni šoli. Z učenjem not v narodni šoli gotovo ne bomo dosegli, da bodo otroci po dovršeni šolski dobi znali »prima vista« zapeti to ali ono pesmico. Saj tudi, ko jih učimo o elektriki niso po izstopu iz narodne šole nikaki elektrotehniki. Če se je v narodni šoli v zadnjih desetletjih pojavil v vseh učnih predmetih velik razmah, zakaj ga ne bi privoščili tudi petju?!

In končno, ali ni mogoče, da tudi iz duš naših malčkov, pozneje odraslih podeželskih mladeničev in deklet privre krasna melodija. Vedeli bodo tedaj, da je možno to tudi napisati z notami. Seveda ne bodo znali sami, a potrudili se bodo, da s pomočjo drugih, to napišejo. Kdo ve koliko talentov se bo s tem dvignilo.

Seveda je treba sestaviti tudi načrt za teorijo petja, ki je stopnji šole in krajevnim razmeram primeren.

(Ekscerpt iz članka)

M. Sancinova.

DA LI I KADA DA SE U OSNOVNOJ ŠKOLI POUČAVA PJEVANJE PO NOTAMA?

Odgovor je na gornje pitanje kratak. Poučavanje pjevanja po notama u osnovnoj školi je vrlo potrebno. Početi treba već s prvim razredom. Razumije se, naravno, samo po sebi da se neće djeci odmah tumačiti imena nota, njihova vrijednost i intervali. Mislim da bi bilo dovoljno za naše seoske škole da se svaka melodija u 1. razredu osnovne škole prikazuje grafički kuglicama na velikoj školskoj računaljci. To je samo jedan primjer, jer o načinu poučavanja neću da sada pišem, budući da fo nije ni cilj ni svrha ove ankete.

Učenici osnovnih škola ostavljaju školu s najelementarnijim znanjem iz svilk predmeta. Samo iz pjevanja ostane im, možda, u pameti po koja pjesmica koju su naučili metodom oponašanja, slušajući samo učiteljev glas ili kakav instrument.

Zvončki

(Deklice, vse)

Lahkotno

Marij Kogoj

p
Zvo-nčki be-li po do-li-nah

za-zvončklja-li so, v zla-tem vo-zu

zo-pet po-mlad pri-pe-lja-li so.

hitreje
mf
Zve-se-li-li so se mal-čki le-pih

počasi

zvon - čkov teh, zve - se - li - li so se zve -

li - li so se

se - li - li so se ter do -

mov so jih pri - ne

Vse: *lahkotno*

sli *pp* v ro - či - cah o - beh. *p* Zvon - čki be - li

The first system of the musical score features a vocal line in the upper staff and a piano accompaniment in the lower staff. The vocal line begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The piano accompaniment starts with a treble clef and a bass clef, also in one sharp. The time signature is 3/4. The lyrics 'zvon - čkov teh, zve - se - li - li so se zve -' are written below the vocal line.

The second system continues the musical score. The vocal line has a treble clef and the piano accompaniment has a treble and bass clef. The time signature changes to 2/4. The lyrics 'li - li so se se - li - li so se ter do -' are written below the vocal line.

The third system continues the musical score. The vocal line has a treble clef and the piano accompaniment has a treble and bass clef. The time signature is 3/4. The lyrics 'mov so jih pri - ne' are written below the vocal line.

The fourth system concludes the musical score. The vocal line has a treble clef and the piano accompaniment has a treble and bass clef. The time signature is 3/4. The lyrics 'sli *pp* v ro - či - cah o - beh. *p* Zvon - čki be - li' are written below the vocal line. The piano accompaniment ends with a dynamic marking of *f*.

50

pa zvo - ni - li da - lje, da - lje so, dok - ler ni - su

pri - va - bi - li dru - gih cvetk nam

na zem - ljo, dok - ler ni - so pri - va - bi - li

na zem ljo
dru - gih cvetk nam na zem - ljo.

Oj topolo

Milenko Živković

Energico

Muški zbor

f Oj, to - po - lo ti dr - vo vi - so - ko
 Oj, to - po - lo

Oj, to - po - lo ti dr - vo vi - so - ko, oj

oj, to - po - lo ti dr - vo vi - so - ko *mf* od te - be se

ti dr - vo vi - so - ko od te - be

nada - le - ku gle - da od te - be se nada - le - ku gle -

se na - da - le - ku gle - da od te - be se nada - le - ku,

mp da *mf* na - da - le - ku čak do Be - li - gra -

na da - le - ku čak do Be - li - gra - da

da na da - le - ku čak do Beli - gra da

na - da - le - ku čak do Be - li - gra - da

a pod gra - da ze-le - na li - va - da

a pod gra - da ze - le - na li -

a pod gra - da ze-le - na li - va - da

va - da ze - le - na ze-le - na li - va - da

p u li - va - da dva be - li ča - do - ra

u li - va da

u li - va da

u li - va - da dva be - li ča - do - ra

dva ————— be - li ča - do - ra

pod ča - do - ra brat i se - stra se - di,

pod ča - do - ra brat i se - stra Solo se - di,

pod ča - do - ra brat i se - strase - di.

pod ča - do - ra brat i se - strase - di.

Devojčica rože brala

Veoma polagano

Boris Papandopulo

p De - voj - či - ca ro - že bra - la
 De - voj - či - ca

na njih za - spa - la na njih
 ro - že bra - la na

za - spa - la, za - spa - la,
 njih za - spa - la, za - spa - la,

p Kraj nje i - šel mla - di ju - nak, ki
 Kraj nje i - šel mla - di ju - nak, ki ju

ju i - zbu - di, ki ju
 i - zbu - di, ki ju i - zbu -

i - zbu di, ju - nak, *p* Daj se
 di, mla - di ju - nak, *p* Daj se

sta - ni, de - voj - či - ca, le - pa,
 sta ni, daj se sta - ni, de - voj - či - ca, le - pa,

de - voj - ka ————— le - pa
 de - voj - či - ca, daj se sta - ni, daj se sta - ni,
 de - voj - ka ————— de - voj - ka,
 daj se sta - ni. le - pa de - voj - ka! *pp* dej - voj - ka,

daj se sta - ni, daj se sta - ni, Ro - že
 Daj! Daj! Ro - že su ti po - ve -
 daj se sta - ni, daj se sta - ni, Ro - že su

hnu - le kaj si na - bra - la —————
 li ro - že po - ve hnu - le

kaj si na - bra - la. ————— na - bra - la!
 kaj ————— si na - bra - la!

Devojčica rože brala, na njih zaspala,
 Kraj nje išel mladi junak, ki ju izbudi:

Daj se stani devojčica, lepa devojka.
 Rože su ti povehnule, kaj si nabrala.

Grize dete jabuku

(lazarička)

Svetomir Nastasijević 1932

Allegro moderato

Gri - ze de - te ja - bu - ku gri - ze
 de - te ja - bu - ku u - a pa se za ru - ku
 u - a pa se za ru - ku le - le ru - či - ca
 de - vo ja čka du - ši - ca De - voj - ka ga
 le - ku - je de - voj - ka de - voj - ka le - ku - je si - tan
 hi - ser klju - če - še hi - ser klju - če - še
 pa na knji gu so - le - še pa na ru - ku le - pe - še
 gri - ze de - te ja - bu - ku gri - ze gri - ze

Meno mosso

Allegro moderato

2

Kolariću paniću

(dečija igra)

Allegro

Ko - la - ri - ću pa - ni - ću
 Ko - la - ri - ću pa - ni - ću ple - te - mo se sa - mi - ću
 Sa - mi se - be u - pli - će - mo sa - mi se - be raz - pli - će - mo
 ple - te - mo se sa - mi - ću

sa mi se-be u-pli-će-mo sa-mi se-be raz-pli-će-mo

sa - mi se - be u - pli - će - mo

Ko-la-ri-ću pa-ni-ću ple-te-mo se sa-mi-ću

sa - mi se - be raz - pli - će - mo

Dedek Samonog

Oton Župancič

Franjo Luževič

Lahno nekoliko

Andante
p Pa-se de-dek Sa-mo-nog, čre-do

Pa - se de - dek Sa - mo - nog, čre - do

ostro Sa-mo-nog, čre-do vra-ča skok na skok, ov-ce be-le,

vra - ča skok na skok,

ko-ze čr-ne; ka-dar čre-do vso za-vr-ne, ka-dar čre-do

ko - ze čr - ne; ka - dar čre - do vso za - vr - ne, ka - dar čre - do

ritenuto vso na-pa-se, dru-ga no-ga mu iz-ra-se.

vso na - pa - se, dru - ga no - ga mu iz - ra - se.

1

O rodi

Marko Tajčević

Umereno

Ro - do, ro - do, ro - di - la te maj - ka,

mp

Detailed description: This system contains the first four measures of the piece. The vocal line is in 2/4 time, starting with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, and D5. The piano accompaniment features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The dynamic marking is *mp*.

*rall**a tempo*

do Pe - tro - va dan - ka, klup - ko, vra - ti - lo

p

Detailed description: This system contains measures 5-8. The tempo changes from *rall* to *a tempo*. The piano accompaniment includes a *p* dynamic marking. The vocal line continues with quarter notes D5, E5, F5, and G5.

vra - ti se na - trag, do - bi - ćeš ha - tak,

Detailed description: This system contains measures 9-12. The piano accompaniment features a consistent rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and quarter notes in the left hand. The vocal line continues with quarter notes A4, B4, C5, and D5.

te - bi kost, me - ni ba - tak.

*cresc.**f*

Detailed description: This system contains the final four measures of the piece. The piano accompaniment includes a *cresc.* dynamic marking and a final *f* dynamic marking. The vocal line concludes with quarter notes E5, F5, G5, and A5.

2

O guski

Dosta živahno

De-len-gu, de-len-gu, če-tir gus-ke na le-du

sve če-ti-ri be-le, se-dam ja-ja sne-le.

dln. *riten.*

Kad smo je-dnu za-ka-li, svi smo za njom pla-ka-li,

p *cresc. sempre*

a kad smo ju po-je-li, svi smo bi-li ve-se-li.

f

Je ptička priletela

(Enoglasno s klavirjem)

1

Ne prehitro

Emil Adamič

mf Je pti - čka pri - le - te - la - z de že le šta - jer -

ske, prav le - po mi je za pe - la od Ma ri - je, Je - zu -

1. sa sa Kje pe sem si le - po sli - ša - la al''
2.

sa - ma s'jo zmi - sli la? Dva an - ge - lja sta jo za -

1. pe - la, iz ra - ja sve - te ga. dva ga.
2.

Sejem žito in pšenico

(Enoglasno s klavirjem)

2

*Veselo**enako*

mf Se-jem ži - to in pše-ni - co, to pa le za se,

se - jem ži - to in pše - ni - co, to pa le za se.

cresc. Mo - ji brat - ci vsi že - na - ti, sa - mo jaz pa ne,

enako

mo - ji brat - ci vsi že - na - ti sa - mo jaz pa ne.

Vedno hitrejše

kjer jih sre - čem tam jim re - čem: brat - je do - ber
 8

dan, *f* kjerjih sre-čem, tamjim re-čem: bratje do-ber dan!
 8
f

3

Travnički so že zeleni

(Enoglasno sklavirjem)

Mirno
mf Trav-ni - čki so že ze - le - ni ro - ži - ce so raz-cve -
 te - ne, poj-dmo le ko-sit poj-dmo le ko-sit vse pri -

te - ne, poj-dmo le ko-sit poj-dmo le ko-sit vse pri -

cresc.

ja - tle gor bu - dit. Trav - ni - čki so po - ko -

še - ni, rož - ce vse so po - mor - je - ne, zdaj pa

rit.

le do - mov, zdaj pa - le do - mov, saj že sko - raj zar - ja bo.

4

Mati umrla

(Enoglasno sklavirjem)

Pripovedovaje

mf Ma - ti um - la in pu - sti - la sa - mo ma - lo de - te - ce

ki ne mo - re kru - ha je - sti, pa do - jit ga ni - ma

mf
kdo vsta-ni ma - ti, do-ji de - te, ki ne-mi-lo mi kri -

f
či. Jaz ne mo - rem go - ri vsta - ti,

p *mf*
kei me zemlja dol te - ži. Jaz pa ža - lo -

počas! *pp* *a tempo*

stengremkdomu ma-lo de-te sla-dko spi na do -

pp rit.

ji - la ga Ma - ri - ja, Jezusgaza - zi - bal sam.

pp rit.

5

Sem se šetal gori, doli.

(Enoglasno s klavirjem)

Počasi

mf Sem se še-tal go-ri, do-li, gori, do-li, kraj Du -

a tempo

na - ja. Go - ri, do - li, kraj Du - na - ja, kjer mi

mf

rit.   *a tempo cresc.*

bi - stra vo - da *p* te - če *mf* Kje so ti - ste vel - ke

rit   *a tempo*

hi - še, kjer moj *f* sin - ko spe - rom pi še? *mf* On ne

rit.

pi - še, on ne *p* čit - a, sa - mo *pp* na me maj - ko mi - sli.

pp

Pod kopinom (Međimursko kolo)
3 glasni dječaćki zbor

Josip Vrhovski

Zbor

Violin

Klavir

ff Ej, haj, haj,
tr
f
p *f* *p*

Pod ko-pi-nom podze-lenom

ff ej, haj, ej, haj,
tr *f* *Sul G*
f

tam je nje-mu spa - va - ti, tam je nje-mu spa - va - ti. O - be - cal mi

ej, haj, ej, haj, ej,
f *mf*
mf *p* *mf*

svi - len ro - bec, ne rad bi mi da - va - ti, ne rad bi mi

haj svi - len ro - bec ej,

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It begins with a melodic phrase: 'haj svi - len ro - bec ej,'. The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs) and features a steady rhythmic accompaniment with chords and moving lines in both hands.

da - va - ti. ej, haj,

haj, A - ko nje - gva sta - ra ma - ti

The second system continues the musical score. The vocal line includes the lyrics 'da - va - ti. ej, haj,' followed by a piano section marked 'pp' (pianissimo) with the lyrics 'haj, A - ko nje - gva sta - ra ma - ti'. The piano accompaniment continues with a similar rhythmic pattern, featuring chords and melodic fragments in both hands.

ej, haj, ej,

ne - ce mi ga da - va - ti, a - ko nje - gva

The third system concludes the musical score. The vocal line features the lyrics 'ej, haj, ej,' followed by 'ne - ce mi ga da - va - ti, a - ko nje - gva'. The piano accompaniment maintains the established rhythmic and harmonic structure, ending with a final chord in both hands.

haj, ej, haj,

sta - ra ma - ti ne - će mi ga da - va - ti.

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, with lyrics 'sta - ra ma - ti ne - će mi ga da - va - ti.' and dynamic markings 'haj,' above the first and third measures. The middle staff is the right-hand piano accompaniment, and the bottom staff is the left-hand piano accompaniment. The music is in 4/4 time and features a steady piano accompaniment with chords and moving lines.

f O - be - cal mi zla - ten pr - sten ne rad bi mi

ff

f

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, with lyrics 'O - be - cal mi zla - ten pr - sten ne rad bi mi' and a dynamic marking '*f*' at the beginning. The middle staff is the right-hand piano accompaniment, and the bottom staff is the left-hand piano accompaniment. The music is in 4/4 time and features a steady piano accompaniment with chords and moving lines. A first ending bracket labeled '8' spans the final two measures of the system.

da - va - ti, ne rad bi mi da - va - ti.

f

f

The third system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, with lyrics 'da - va - ti, ne rad bi mi da - va - ti.' and dynamic markings '*f*' above the first and third measures. The middle staff is the right-hand piano accompaniment, and the bottom staff is the left-hand piano accompaniment. The music is in 4/4 time and features a steady piano accompaniment with chords and moving lines. A first ending bracket labeled '8' spans the final two measures of the system.

ff
O - he - cal mi žu - te čiz - me, ne rad bi mi

ff

ff

pp *Fj,*
da - va - ti, ne rad bi mi da - va - ti. A - ko nje - gva

pp

pp

haj, *ej,* *haj,*
sta - ra ma - ti ne - će mi ih da - va - ti,

ej, haj, ej,

a - ko nje - gva sta - ra ma - ti ne - će mi ih

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is the vocal line, starting with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It contains three measures of music with lyrics 'a - ko nje - gva', 'sta - ra ma - ti', and 'ne - će mi ih'. Above the first, second, and third measures are the vocalizations 'ej,', 'haj,', and 'ej,' respectively. The middle staff is a single treble clef staff with piano accompaniment. The bottom staff is a grand staff (treble and bass clefs) with piano accompaniment. The piano part features chords and moving lines in both hands.

haj,

da - va - ti.

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff is the vocal line, starting with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It contains three measures of music with lyrics 'da - va - ti.' above the first measure. Above the first measure is the vocalization 'haj,'. The middle staff is a single treble clef staff with piano accompaniment. The bottom staff is a grand staff (treble and bass clefs) with piano accompaniment. The piano part features chords and moving lines in both hands. A dynamic marking 'p' (piano) is present in the second measure of the piano accompaniment.

Pod ko - pi - nom podze - le - nom tam je nje - mu spa - va - ti, tam je nje - mu

mf Ej, haj, ej, haj, ej,

Sul G

mf

p

The third system of the musical score consists of three staves. The top staff is the vocal line, starting with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It contains five measures of music with lyrics 'Pod ko - pi - nom podze - le - nom tam je nje - mu spa - va - ti, tam je nje - mu' above the first measure. Above the first, second, third, fourth, and fifth measures are the vocalizations 'Ej,', 'haj,', 'ej,', 'haj,', and 'ej,' respectively. The middle staff is a single treble clef staff with piano accompaniment. The bottom staff is a grand staff (treble and bass clefs) with piano accompaniment. The piano part features chords and moving lines in both hands. Dynamic markings include 'mf' (mezzo-forte) at the beginning and 'p' (piano) in the second measure of the piano accompaniment.

spa - va - ti, Pod ko - pi - nom pod ze - le - nom tam je nje - mu spa - va - ti,

haj, ej, haj, pod ko - pi - nom

tam je nje - mu spa - va - ti,
ej, haj, i tam je nje - mu

Polaganije

spa - va - ti, *ff* Ej, haj, spa - va - ti.

mf

p *ff*

Takvom »Vogelorgel-metodom« radi se u našim školama, otkako postoje naše škole. Dolaze li ti ljudi kasnije u kakav zbor, stide se svoga neznanja. Možda će tko reći, nije osnovna škola zato da stvara pjevače za seoske zborove, ali je škola zato da se pored drugih predmeta uči i *svijesno pjevanje*.

Gdje je krivica da se u našim osnovnim školama uči samo mehaničko pjevanje?

Nije krivica samo na našem učiteljstvu kako bi mnogi možda mislio. Mnogi mladi učitelji i učiteljice ostavljaju učiteljsku školu, a da nisu upućeni u razne metode pjevanja, te nisu niti kušali predavati pjevanje po notama. Mi još nemamo jedne jedinstvene pjesmarice za sve osnovne škole s teorijskim dijelom. U planu i programu za osnovne škole uneseno je i da se uči pjevanje po notama. Na žalost, toga se danas mnogi ne drže. Većina nadzornika na svojim inspekcijama po osnovnim školama ne traže da vide metod učenja pjevanja po notama, već se zadovoljavaju da im djeca otpjevaju na koncu inspekcije po koju pjesmicu da se udovolji formi.

Dosada su kod nas pisali razni pedagozi i muzičari priručne knjige za poučavanje pjevanja po notama u osnovnoj školi. Osobito je vrijedno spomenuti: »Pjesmaricu I, II, III od H. Družovića, zatim »Vijenac« od Sprachmana, »Pjesmaricu« od Dobronića te »Pevanku« od Vl. Đorđevića.

Sve su to dobri i korisni priručnici, ali pravih principa za obučavanja notnog pjevanja nemamo i neznamo. Neki drže da se mora u osnovnoj školi svladati sav materijal elementarne teorije muzike. Drugi misle da djeca moraju u osnovnoj školi samo znati da pogađaju intervale. Trećima je dovoljno, da se djeca u osnovnoj školi služe notama samo za orijentaciju.

Svrha je pjevanja u osnovnoj školi da razvija lijepo pjevanje. Kako će to postići učitelj u osnovnoj školi to prepuštamo učitelju samome. Svaka je metoda dobra u rukama dobrog nastavnika. Jedno je jasno, da se mora u osnovnu školu uvesti pjevanje po notama. Metoda je sada manje važna. Glavno je da djeca ne osjete teškoće i muku kod tog svijesnog (notnog) pjevanja.

Potrebno je da se đaci u učiteljskim školama upoznaju sa raznim principima notnog pjevanja kod školskog rada pa da se iskustvom kroz par godina vide rezultati tih metoda. Na karlovačkoj se učiteljskoj školi uvodi kod šk. rada u vježbaonici pjevanje svijesno te se je do sada pokazalo dosta pozitivnih i željenih rezultata. Zato je vrlo važno da nastavnici metodike sporazumno sa nastavnikom muzike rade kod školskog rada u učiteljskim školama i da traže poučavanje pjevanja po notama u svima razredima kako to traže svi moderni praktičari i teoretičari pjevanja.

St. Ryšlavý.

NA ANKETU O PJEVANJU U OSNOVNOJ ŠKOLI.

Naukovna osnova jasno govori o ovom predmetu:

Cilj: razvijanje sluha i glasa za samostalno pjevanje »izazivanje« interesa i ljubavi za pjesmu, buđenje i jačanje estetskih i rodoljubnih osjećaja pjesmom.

Tamo u četvrtom razredu: vježbe pjevanje u dva, a po mogućnosti u tri i četiri glasa itd.

Pitanje je sada, da li mi imamo svagdje i svagda takovih nadzornika koji će znati ispravno ocijeniti rad učiteljev u osnovnoj školi prema citiranoj naukovnoj osnovi. Dvojim. Pjevanju i muzici uopće u našim školama od osnovne pa dalje, podaje se mala ili vrlo mala, pa čak i nikakva pažnja. To je predmet koji se samo onako usput tolerira. Da li je to ispravno shvaćanje ili nije, o tome su izrekli svoj sud mnogi i pretni kompetentni pedagozi sviju vremena i sviju nacija. Mnogo će još proteći vode Dravom, Savom i Dunavom, dok se to pitanje bude u nas tretiralo onom važnosti koja mu doista pripada.

Što se ima pjevati u osnovnoj školi i da li jednoglasno ili dvoglasno, pa čak i višeglasno.

Nek se pjeva iz onih zbirka, što su ih sastavili stručnjaci kojima je iskreno stalo do toga da naša muzička kultura podje pravim putem. To u jednu ruku. U drugu ruku preferiram jednoglasno pjevanje. Iz više razloga.

Osnovna škola kompleksno ili po pojedinim razredima (a to su i druge škole!) jedna je obitelj za sebe. Svaki je tu učenik jednakopravan član te obitelji. A nije time rečeno da su oni svi i jednako dobri pjevači. Ako se pjeva jednoglasno, svi će oni pjevati, svi će biti povučeni nekom tajnovitom strujom u zajedničko kolo i svi će agitirati prema tendencijama naukovne osnove. Pjeva li se pak dvo- ili višeglasno, sudjelovat će pri tom poslu samo oni privilegovani od prirode nadareni učenici-pjevači. Oni ostali bit će ipso facto lišeni blagodat i koje im pruža jednoglasno pjevanje.

To je jedan od mnogih razloga rad kojih zagovaram jednoglasno pjevanje. Još jedan vrlo važan razlog: kod jednoglasnog pjevanja data je učitelju mogućnost da svlada tokom godine (ili četiriju godina) kud i kamo veći materijal, nego li bi to postigao, kad bi gubio vrijeme u dvo- i više glasnom pjevanju. Dala bi se tu nabrojiti silesija uzroka koji pobijaju višeglasno pjevanje u osnovnoj školi. Cijenim da je i ovo dovoljno za svakog misaonog nastavnika, kome je stalo do toga da uz minimum napora postigne maksimum u uspjehu.

Druga je stvar ova: nitko ne može zamjeriti nastavniku osnovne škole u Sloveniji, Slavoniji i drugdje, gdje narod pjeva dvo-, tro- ili višeglasno, da i on gaji takvo pjevanje u školi. Pa ako on to i ne uradi, djeca će sama — po svom instinktu pjevati naučenu pjesmu — višeglasno. To će isto činiti i djeca našeg Primorja, gdje je — primjerice — dvoglasje upravo karakteristika pučkog pjevanja.

Da li se ima učiti pjevanje po notama. Ne. — Dakako da ne; ali zašto da djeca već u prvom razredu osnovne škole — čim su naučila brojiti do pet (5) — zašto da se ta djeca — velju — ne upoznadu sa pet crta, na kojima se pišu kajde (note). Ako im to ne bude koristilo u životu — ni škoditi im neće. Pa kad ta djeca već znadu brojiti do pet, zašto da ne znadu i to da se cijela kajda broji do četiri, polukajda do dva itd.

Dale bi se tu pisati čitave rasprave. U ovom okviru nije moguće reći mnogo toga. A i nema mnogo smisla, ako se uzme u obzir ono uvodno rečeno. Svakako bih htio podvući pri koncu još i ovo: u osnovnim školama — pogotovo na višerazrednim — valjalo bi da uzme u ruke pjevanje učitelj koji ima smisla i ljubavi za taj posao. Drugi učitelji neka preuzmu mjesto njega: krasopis, računstvo, risanje itd.

Iv. Matetić.

Frazirati . . .

Ko dobimo kako novo pesem v roke, si jo preigramo enkrat, mogoče še enkrat in tedaj se v nas kmalu rodi prvi vtis, ki nam ga je ona povzročila: Pesem nam zamore ugajati ali pa ne ugajati (v celoti ali pa deloma). Navadno si po tem prvem vtisu ustvarimo tudi sodbo. Ako nam je pesem ugajala, smo prav zares prepričani, da je tudi lepa, saj kako naj nam ugaja, ako ni lepa. Ako nam pa ne ugaja, začnemo dvomiti, obrnemo v knjigi stran in gremo dalje . . .

To merilo je zelo udobno, take sodbe so zelo hitre, ali kakor so hitre tako so lahko tudi zelo, zelo prenagljene. Umetnost in resnična lepota je pa prav velika sirota, kadar stoji gola pred tako neusmiljenimi sodniki...

To gre seveda potem dalje. Mislimo si, da dirigentu pesem ugaja. Ako je pesem narodna, jo pri učenju navadno posname tako, kakor jo je slišal od drugih. Ako je pesem umetna — toda lahka, jo do neke mere tudi pogodi — kar po analogiji. V momentu, ko so pa pri pesmi posebnosti in komplikacije, ki so težko razumljive oz. zahtevajo prevdarka in poglobitve, se s pesmijo zelo pogostoma zgodi, da jo kar enostavno zavržejo ali pa ravnajo z njo nekako tako, kakor tisti Tolninc, ki je kravo s svedrom vrtal...

Na tem mestu ne smemo pozabiti namreč na zelo važno dejstvo, da je umetniško ustvarjanje zadnjih desetletji prineslo v našo literaturo tu pa tam elemente, ki so — svestno občuteni — plod ne le prirojene inteligence, včasih kar genijalnosti temveč še zelo, zelo globokega znanja, ki je z njo neločljivo združeno.

Kdor je kedaj vzel v roke »Lan« našega Lajovica in pri tem razmišljal, kako naj se ta zbor interpretira, bo že približno slutil to kar hočem reči. »Vodica čista« bi bilo tudi nekaj takega, a koliko je še pri samem Lajovicu sličnih mest, koliko pri drugih komponistih in še v otroških pesmih jih dobimo včasih na gosto nasejana.

Vsako mesto, ki ima podobne elemente v sebi pa zahteva, da ni zadosti, ako je samo skladatelj genijalen: Ta mesta naravnost vpijejo po dirigentu ali po izvajalcu, ki bi bil enako genijalen, kakor tisti, ki jih je napisal.

Ali imamo mi danes takih dirigentov?

Pred časom so v Ljubljani peli Walkirijo. Ko vprašam dirigenta, kakšna da je bila vprizoritev, mi on odgovori — prav nič diskretno: Grozota!

Poslušam v Zagrebu Lajovčev koncert, iz vsega čujem le Hubadove manire. Ko gledam Šuligoja — same Kumarjeve kretnje. Nešteto drugih spet kopira Šuligoja. Vsaka nadaljnja kopija slabša...

Ljudje Božji, kam nas bo vse to pripeljalo?

Če nimamo ljudi za to, nas čaka važna, zelo, zelo važna naloga, da si jih vzgojimo čim prej.

Mi potrebujemo zares velikih dirigentov, velikih interpretov, nevstrašenih, požrtvovalnih borilcev za resnico, ki bi nesmrtna dela umetniška do dna presunjeni v svoji duši doživeli in jih potem podali tako, kakor da bi iz sebe zopet ustvarjali.

Ali imamo mi danes takih dirigentov?

Skoro vse, kar je izšlo iz Glasbene matice samo posnema Mateja Hubada in sicer tako posnema, da njegovih vrlin ne doseže, doseže pa prav gotovo njegove šibke strani in jih še prav stopnjuje...

Na drugi strani zopet tisti, ki so kdaj peli v Učiteljskem zboru poskušajo posneti Kumarjev način interpretacije.

Interpretacija pa ne more priti ne iz Kumarja, ne iz Hubada, temveč iz pesmi same.

Kako da se to doseže, ni odgovor ne kratek, ne lahek, vendar ga bomo skušali v naslednjih izvajanjih rešiti.

(Nadaljevanje sledi.)

Vestnik mladinskih zborov

Ideja mlad. zbora in mlad. pesmi žanje svoje prve velike triumfe.

Pod okriljem Učit. pevskega zbora J. U. U. in pod najvišjim pokroviteljstvom Njeg. Veličanstva sta se vršila dne 2. in 3. junija t. l. v Ljubljani (dvorana hotela Union)

DNEVA MLADINSKE GLASBE

Kot priprava za to slavnost je služilo predavanje, ki ga je imel na predvečer (dne 1. t. m.) v radiju skladatelj Emil Adamič »O omladinski glasbi.«*)

2. junija zvečer je obhajal *Trboveljski slavček* svoj jubilejni — stoti — nastop in ob tej priliki izvajal 18 novejših skladb od 18 raznih jugosl. skladateljev.

Drugi dan (3. junija) predpoldne je bil pa najprej skupen nastop *dvajsetih mladinskih zborov* (skupaj 1200 otrok), kjer so izvajali tri pesmi (lv. Grbec: »Greje in se smeje«, in »Snežinke«, E. Adamič: »Svatovska«) in potem je vsak zbor posebej nastopil z nekoliko skladbami.

Po drugem koncertu se je vršil *sestanek* vseh pevovodji, h kateremu so prireditelji povabili tudi mladinske skladatelje.

Za idejo mlad. zbora in mlad. pesmi so to bili *veliki dnevi*. To je bil *triumf*, ki je položil *temeljni kamen* naši glasbeni bodočnosti.

Resnično smo ga iz srca veseli tudi mi — in z zadoščenjem — saj *smernice*, ki jih zastopamo, so bile *baza* in pesmi naše *Grlice* so izpolnile *pol programa*, na ta dneva se povrnemo s podrobnim poročilo.

---

*) V eni prihodnjih številka natisnemo predavanje v celoti.

MLADINSKI PEVSKI ZBOR V ŽETALAH.

šteje 70 pevcev in pevk. Bil je ustanovljen leta 1928. Zbor vodi šolski upravitelj Božidar Tomažič. Največkrat so ti otroci nastopili na domačih prireditvah (24 krat), enkrat so koncertirali v Rogatcu (dne 1. XII. 1931.) in dvakrat v Rogaški Slatini (8. VII.*) in 15. VIII. 1933.). Število pesmi, ki so jih uporabili za nastope presega *sto* in to od približno tridesetih domačih in tujih skladateljev; samo Adamičevih je *šesnajst*, potem pridejo na vrsto narodne, domoljubne in druge.

Tu pa tam bi otroci radi nastopili; zbrati bi bilo treba kaj denarja, otroci sami ne morejo, starši si pa po večini mislijo, »kaj je treba hoditi tam okoli«.

No in vendar se najdejo še ljudje požrtvovalni in neskončno vztrajni, da svetijo v to temo kakor najčistejša luč... »Je pač križ«, se toži pevovodja, manjka smisla za šolo in za pevske prireditve pa še posebno. Otroci sami so za petje navdušeni in prinašajo v izletni fond po 0,25 Din, kar si dobesedno odtrgajo od ust — z željo da bi zopet kje nastopili. To otroško veselje me še drži, da že davno nisem vrgel vsega v koš in pa zadoščenje, ki ga imam za svoj trud, če smo le kaj »skup spravili«. Trdno sem sklenil pustiti vse pri miru, ko je pa prišla spet pevska ura in je deca začela »dajmo tisto, pa ono, one že tako dolgo nismo, pa prosimo kaj novega itd.« pa sem spet na vse pozabil.

---

*) Tedaj so se tudi slikali, mi pa — žal — ne moremo te filmske slike uporabiti, ker bi se pri tisku zelo slabo obnesla.

MLADINSKI PEVSKI ZBOR »NOVOMESKI ŠKRJANČKI« je bil ustanovljen leta 1932/33. Sedaj šteje zbor *sto* pevcev in pevk, samih učencev in učenk Novomeške drž. meščanske šole. Posebno dobri so soprani, med katerimi je zelo izrazita solistinja. Zbor vodi nastavnik Karel Štrbenk. Doslej so »Škrjančki« nastopili desetkrat. Prvi nastop je bil že po štirimesečnem učenju (16. XII. 1932.), lepi vspanj je dal mladim pevcem še več veselja in poguma. Tako je kmalu nato nastopil pri Sokolskih proslavah, pri odkritju spominske plošče pisatelju Miianu Puglju (Novomesto), pri društvu R. K. itd. Povabljen v Črnomelj, v lepo Belokrajino, kjer je lepa pesem doma, je bil zbor nagrajen s cvetjem in priznanjem, in naprošen, da se oglasi zopeti čim prej. To je seveda zbor storil in napolnil prostrano dvorano Sok. doma do zadnjega kotička. Izvajali so: Adamiča, Sattnerja, Mirka, Vodcpičca, Prelovca, Kogoja in Mokranjca.

Ako pogledamo zbor pa od druge strani, vidimo, da nima nikakega notnega materijala, — razen pevovodjeve vijoline — nikakega inštrumenta in, da je slika bolj popolna, je zbor brez pevske sobe. Pevovodja si mora pri svojih 28 urah rednega pouka odtrgati od svojega prostega časa, da more učiti zbor, ki vkljub temu ne obupa in vrši svoje delo s silnimi žrtvami in v petju pozablja na bridkosti z upanjem, da pridejo tudi zanj lepši in boljši časi, ko si pribori potrebni materijal, glasbilo, prostor in še kar je pa največ: pevovodjo, ki bo imel manj dela in več časa in tako voljo in ljubezen do petja kot jo ima sedanji.

SIMPTOMATIČEN VZPORED MLADINSKEGA KONCERTA...

Velikanski razmah naših mladinskih pevskim zborov je tako razveseljiv pojav, da nam je duša naravnost objestna, ko gleda vse to bogastvo, vse to razkošje mladili, nadbudnih sil in zre v bodočnost, ki nam iz muke polne setve nekdanj prinese zlato žetev... »Kam bi s to pomladjo? Nam je je preveč... Nastop tu, nastop tam.

Ogromen repertoar naučenih pesmi.

Bogati in lepo sestavljeni vzporedi.

A nekaj je — posebno z ozirom na vzpored — tako važnega, tako nenavadnega, da ne smemo iti mimo tega temveč pribiti in postaviti za smernico nam vsem!

V Kranju pa je pred kratkim (2. maja) nastopil Mladinski zbor tamkajšnje Glazbene šole z vzporedom, ki ni samo za Kranj, temveč za vso Slovenijo senzacija. Pevovodja g. Albin Fakin je z zborom in s šolskim orkestrom izvedel koncert, na katerem je zastopan le Emil Adamič, naš najplodovitejši mladinski skladatelj. V prvem delu so štiri njegove pesmice iz prve štev. Grlice. V drugem delu je pa iz desetih koščkov sestavljena *suita* za orkester z deklamacijami. Naslovi posameznih koščkov so: Dobro jutro — V logu — Siromak ob potu — Veseli raj — Pri kovaču — Ob potoku — Kapelica — Na vrtiljaku — Ptičji ples — Lahko noč. Pesmice je spesnila Nilka Potočnikova.

Ideja šolskih orkestrov, ideja mladinske suite in mladinske inštr. glasbe sploh je vredna, da se o njej mnogo razmišlja. Da so doslej poskusi le sporadični naj nas *ne moti*. Ideja je in kot taka je znanilka neke, za nas nove pomladi na potu mlad. glasbe, pomladi, ki jo le slutimo, ko se pripravlja njena zarja. Vsa polna je romantike ta zarja; kaj ne bi bila, mladost je pač k temu nagnjena.

Razen suite prinaša tretji del *Bajko* (Cv. Golar), in *Kresnice*, dve kantati za mlad. pevski zbor, za govornilni zbor, soliste in orkester.

Človek kar obstrni nad toliko iznajdljivostjo. Čemu še govoriti? Ne preostaje drugega, kakor jemati vzgled po vzorih in sodelovati — sodelovati pri tej gradbi z ljubeznijo in z vso močjo!

B i o g r a f i j e

KOMPOZICIJE BORISA PAPANDOPULA.

Komorna muzika za klavir: Selo*), Mala suite*), Variacije i fuga op. 37*), na popularnu hrvatsku temu, Dva preludija za klavir op. 13, Partita*), Sonata (tri stavka), Igra (Scherzo fantastico*), Dva narodna »tanca«, Mačvanka (iz Bačke), Contradanza (iz Dubrovnika*). Za glas i klavir: »Ajd' u kolo!«, »Daj me, majko, za njega*«, »Poslala me stara majka*«, Djevojačke popijevke*), Jugoslovenske narodne popijevke, 13 obradaba za glas i klavir, Pjesma ljubavi. Za r a z n e i n s t r u m e n t e: Suita za violinu i klavir, I. Gudalački kvartet op. 7, II. Gudalački kvartet op. 20, Sa ladanja, Oktet za drvene duvačke instrumente; Concerto da camera, za sopran, violinu, klavir i sedam drvenih duvačkih instrumenata.

Zborna muzika: Obradba narodnih pjesama, za 2 i 3 glasni dječji zbor; Nema-njino blago, za solo i dječji zbor; Sokolski slet, dječji zbor*); Tri hrvatske narodne popijevke, za dječji ili ženski zbor i klavir; Dodolice, pučki obred za solo-sopran, djevojački zbor i klavir; Tužbalica, za muški zbor; Pokoj vječni, nadgrobnica za muški zbor; Učiteljska pjesma, za muški zbor; Svatovske, za sopran-solo i mješoviti zbor*); Svatovske, 1, 2 i 3 stavak za muški zbor; Dva mješovita zbora a cappella, na tekstove pučke poezije; Rađanje svijesti, vokalna simfonija za solo-sopran i mješoviti zbor a cappella; Utva zlatokrila, mitska priča u 3 dijela od Vladimira Nazora za soli i mješoviti zbor a cappella.

Orkestralna muzika: Prèvirànje, Mouvement symphonique; Koncerat za klavir i orkestar; Simfonija u četiri stavka za veliki orkestar; Zlato, prva simfonijska suite za veliki orkestar, druga simfonička suite za veliki orkestar; Rad, simfonija za muški zbor i veliki orkestar; Veče mladosti, simfonička slika za mješoviti zbor i veliki orkestar; Slavoslòvije, kantata u osam dijelova za sopran-, alt-, tenor- i bariton-solo, mješoviti zbor i veliki orkestar.

Muzičko-scensko djelo: Zlato, pantomina-balet s pjevanjem u dva dijela: I. Ra-jevina, II. Zemlja.

*) Označena djela izašla su štampana u vlastitoj nakladi autora.

